

Sygn. akt I UK 367/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania K. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Łodzi
o prawo do niezrealizowanego świadczenia rentowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 lipca 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 22 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 762/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2015 r., po rozpoznaniu sprawy K. T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Łodzi o prawo do niezrealizowanego świadczenia rentowego, na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 7 maja 2014 r. (mocą którego zmieniono zaskarżone decyzje organu rentowego z 28 czerwca 2013 r. oraz z 4 lipca 2013 r. w ten sposób, że przywrócono E. T. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 9 lutego 2010 r. oraz przyznano K. T. prawo do niezrealizowanego świadczenia rentowego po zmarłej żonie E. T., oddalono w pozostałym zakresie odwołanie od decyzji z dnia 28 czerwca 2013 r. i zasądzono do organu rentowego na rzecz K. T. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że przyznał K. T. prawo do niezrealizowanego świadczenia w postaci renty z tytułu całkowitej

niezdolności do pracy dla E. T. za okres od dnia 1 kwietnia 2013 r. do dnia 15 kwietnia 2013 r. (pkt I); oddalił apelację w pozostałej części (pkt II) i zasądził od organu rentowego na rzecz K. T. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną K. T.. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 129 ust. 1 w związku z art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.). Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi przez przyznanie K. T. prawa do niezrealizowanego świadczenia w postaci renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy dla E. T. za dalszy okres, to jest od dnia 1 kwietnia 2010 r. do dnia 31 marca 2013 r.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano jej oczywistą zasadność będącą konsekwencją oparcia rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji na art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z jego dosłownym brzmieniem i przyjęcia, że o wypłacie świadczenia rentowego winna decydować data wniosku, mimo iż Sąd ten równocześnie nie miał żadnych wątpliwości na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, że E. T. stała się całkowicie niezdolna do pracy już w styczniu 2010 r. W tej sytuacji gramatyczna wykładnia art. 129 ustawy, jakiej dokonał Sąd odwoławczy, godzi w cel świadczenia rentowego i Sąd winien oprzeć się na ogólnej zasadzie art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy, zgodnie z którą każde niewypłacone w całości lub części świadczenie, co do którego były spełnione przesłanki, powoduje obowiązek jego wypłaty za trzy lata wstecz.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do

rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie wskazania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż

przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono bowiem wyводу prawnego wskazującego na kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego, które doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Godzi się przypomnieć, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.; dalej jako ustawa emerytalno - rentowa), prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. W myśl art. 129 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej, świadczenia wypłaca się jednak poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, ale nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Przytoczone przepisy uzależniają początkową datę wypłaty świadczenia od daty złożenia wniosku o to świadczenie. Stąd samo spełnienie przez ubezpieczonego przesłanek warunkujących prawo do świadczenia *in abstracto* nie stanowi jeszcze podstawy do wypłaty świadczenia. Generalna zasada prawa emerytalno-rentowego przewiduje bowiem, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (spełnienia ustawowych warunków ich przyznania), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wypłatę świadczenia. Innymi słowy wypłata wymienionych świadczeń może nastąpić od dnia powstania prawa tylko wtedy, gdy powstaniu prawa towarzyszy

wniosek o jego wypłatę złożony nie później niż w dacie powstania prawa. Powyższa zasada wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, to jest za okres po nabyciu prawa, ale przed złożeniem wniosku o świadczenie (jego wypłatę), co w literaturze przedmiotu uzasadnia się zapobieganiem powstawaniu zjawiska kapitalizacji świadczeń (por. K. Antonów, Komentarz do art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 2009, system elektroniczny LEX Omega). Samo spełnienie warunków nabycia prawa do świadczeń nie rodzi zatem po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego prawa, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa odróżnia moment powstania prawa (czyli spełnienia warunków określonych w art. 100 ustawy) od momentu wypłaty świadczeń. Co do zasady, następuje to nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu. Wniosek o emeryturę lub rentę nie przesądza jeszcze o przejściu na emeryturę lub rentę i rozpoczęciu pobieraniu któregoś z tych świadczeń. Wniosek ten może bowiem dotyczyć tylko ustalenia prawa i obliczenia wysokości świadczenia. Dlatego moment realizacji powstałego uprawnienia zależy wyłącznie od woli ubezpieczonego. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia i obliczenie jego wysokości (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2015 r., III UK 10/15, LEX nr 1925808). Zaskarżony wyrok odpowiada zatem powyższej wykładni art. 129 ustawy emerytalno – rentowej. Natomiast w sprawie nie mamy do czynienia z ponownym ustaleniem prawa do świadczenia w rozumieniu art. 133 tej ustawy, zatem nie ma zastosowania przepis ust. 1 pkt 2 tego artykułu. Poprzednia decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 kwietnia 2009 r., odmawiająca E. T. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy po dniu 1 stycznia 2009 r., nie była bowiem następstwem błędu organu rentowego, o jakim mowa w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalno – rentowej, skoro odwołanie od niej zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 8 lutego 2010 r., IV U 751/09, a z poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń wynika, że ponowne powstanie u ubezpieczonej niezdolności do pracy datuje się na styczeń 2010 r., a zatem w rok po wydaniu wspomnianej decyzji. W świetle powyższych okoliczności nieprawdziwa jest teza o oczywistej zasadności przedmiotowej skargi kasacyjnej.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.